

Јована Г. Вилимоновић
Академија струковних студија
косовско-метохијска
Лепосавић – Одсек Звечан
Катедра за општеобразовне предмете

УДК 37.091.3:811.111
316.72
DOI [10.46793/Uzdаницa22.1.129V](https://doi.org/10.46793/Uzdаницa22.1.129V)
Оригинални научни рад
Примљен: 27. децембар 2024.
Прихваћен: 25. април 2025.

Наташа М. Бакић Мирић
Универзитет у Приштини са привременим
седиштем у Косовској Митровици
Филозофски факултет
Катедра за енглески језик и књижевност

ИНТЕРКУЛТУРАЛНИ ПРИСТУП ПОДУЧАВАЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА НА ТЕРЦИЈАРНОМ НИВОУ: ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

Айспиракџи: У данашњем мултикултуралном свету, интеркултурална комуникација, односно комуникација људи из различитих култура, постала је једна од најважнијих компетенција. Стога се настава енглеског језика више не може сводити на подучавање искључиво лингвистичких вештина, без уважавања културе као виталне компоненте језика. Потреба да се у настави језика паралелно са лингвистичким вештинама ученици уче култури резултирала је настанком нове методе подучавања и учења енглеског језика која се заснива на интеркултуралном приступу и омогућава паралелно развијање лингвистичких вештина и стицање знања о култури. Међутим, њена имплементација није увек једноставна и може представљати тежак задатак за наставнике енглеског језика. У раду се анализирају конкретни кораци имплементације интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика, као и план часова, са циљем да се ова метода што лакше и ефикасније примени у пракси.

Кључне речи: настава енглеског језика, интеркултурална комуникација, интеркултурални приступ, наставници.

УВОД

Већина заговорника интеркултуралног приступа у настави енглеског језика, попут Бајрама (2020), Лидикота и Скарвина (2013), Кремша (1999) и Крозета (1996), слаже се да је култура неодвојиви део језика. То потврђује и наш познати лингвиста Бугарски, истичући да је „сва култура створена захваљујући језику, кроз језик, а у великој мери и у језику” (2005: 17). Пек истиче да је „без учења о култури, учење страног језика непотпуно” (1998: 1).

Зато је потребно да, поред лингвистичких и граматичких вештина, студенти поседују знања о култури, те развијају интеркултуралне компетенције и свест о интеркултуралности.

Као што усвајање језика није могуће без овладавања лингвистичким вештинама на лексичком, морфолошком и синтаксичком нивоу, комуникација са особама које долазе из различитих култура (у нашем случају са енглеског говорног подручја) неће бити могућа без развоја интеркултуралне компетенције. Настава енглеског језика која се заснива искључиво на учењу језичких вештина и занемарује културу неће оспособити ученике да превазиђу предрасуде, стереотипе или дискриминацију, који се могу јавити у комуникацији са људима различитог културног порекла. Зато је изузетно важно да се свет не посматра кроз призму етноцентричности, већ кроз другачију, културолошку призму, како у интеркултуралној комуникацији не би дошло до неспоразума или чак конфликта (Вилимоновић, Бакић Мирић 2024: 116). Брукс потврђује овакво размишљање, наводећи да би подучавање језика без подучавања културе било једнако учењу безначајних симбола, којима студенти могу приписати погрешна значења (1960: 85–86). Истог мишљења су Бакић Мирић, Јеврић и Ратковић Стевовић, које истичу да студенти који су научили само граматику и вокабулар енглеског језика нису добро припремљени за комуникацију на том језику јер немају адекватно знање о култури (чији је језик саставни део) и насумице формирају претпоставке о њој, док језик уче традиционалним наставним методама (2023: 100).

У идеалним околностима знање језика мора бити употпуњено знањем културе, те стицањем интеркултуралне компетенције студената. Наставници такође морају поседовати вештине из области интеркултуралне комуникације како би ефикасно припремали наставу (Самовар и др. 2017: 362). Иако подучавање језика кроз контекст, попут учења о знаменитим личностима, уметности, музици или филму, можда не представља велики изазов због чињенице да спада у домен видљивих аспеката културе, студенти могу имати потешкоће са разумевањем различитих вредности, погледа на свет, обичаја, норми понашања који се не запажају голим оком јер спадају у невидљиве аспекте културе. Према Самовару и његовим сарадницима (2017: 364–365), технике за успешну имплементацију интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика су следеће:

- Развој адекватног става (препознавање сопственог понашања као културно заснованог и могуће различитог, подизање самосвесности и знања о културним разликама, континуирано излагање студената другим културама зарад унапређења толеранције и разумевања);

- Промовисање конверзације на тему културе (подизање свести студената о сопственој и другим културама, њихово укључивање у дискусију о

културним разликама и сличностима, спровођење активности које захтевају учешће студената и заступљеност свих културних група);

– Упозоравање на могућност културног конфликта (препознавање могућности конфликта и неспоразума заснованих на културним разликама, промовисање толерантног става према културним различитостима, успостављање јасних правила дискутовања у учионици, наглашавање потребе непристрасног става према веровањима, вредностима и понашању људи различитог културног порекла);

– Промовисање свесности о различитим заједницама (промовисање свесности о породичном окружењу студената, скретање пажње на то да културни стереотипи које усвајамо у породици могу представљати извор неспоразума у учионици, позивање независних учесника да говоре о културно повезаним темама);

– Пружање одговора на културну различитост студената – препознавање различитих стилова учења и прилагођавање наставних средстава, укључивање наставних активности које илуструју културне разлике, препознавање културних варијација и различитих стилова комуникације и прилагођавање наставних средстава.

Важно је напоменути да различите културе доносе разнолике образце понашања и размишљања који утичу на начин студентског решавања проблема и остваривања друштвеног контакта. Поред тога, студенти различитог културног порекла поседују разноврсне стилове учења и усвајања знања. На пример, студенти из Србије ће током наставе највероватније седети мирно, писати белешке и неће поседовати слободу да преиспитују оно што им наставник говори. Према моделу димензија културе Герта Хофштеда (2011), односно на основу степена дистанце моћи, може се одредити колико су појединци у једном друштву, односно његовим институцијама (школама, високошколским установама) спремни да прихвате да је моћ неједнако распоређена. У вези са тиме Алкарни (2022: 725) истиче да у земљама са високим вредностима у индексу дистанце моћи, каква је уосталом и Србија, наставник ствара интелектуалну путању коју студенти морају беспоговорно поштовати а однос између наставника и студената је формалан и уређен према хијерархији. Међутим, уколико се у учионици у Србији појави макар један студент из, на пример, Сједињених Америчких Држава или Велике Британије, научен томе да су дебата, изношење сопственог става уз аргументацију, критичко размишљање, па чак и улажење у конструктивну расправу са наставником прихватљиви начини понашања, може доћи до конфликта са наставником, јер већина наставника из Србије не охрабрује своје студенте да износе сопствена мишљења и да доминирају у дискусији. Студенти васпитани тако да се хијерархија мора безусловно поштовати наставника доживљавају као ауторитет и обраћаће му се на најформалнији начин. Са друге

стране, студенти навикнути да слободно размишљају сматраће да је неформални стил у обраћању наставнику прихватљив. У складу с тим, наставник енглеског језика који подучава студенте у мултукултуралној учионици мора располагати знањем за препознавање и прихватање свих ових различитости и прилагодити извођење наставе оном начину који одговара свим њеним учесницима и гарантује најповољнији исход наставе у датим околностима, што се може остварити једино применом интеркултуралног приступа.

У складу са тим, Лидикот, Пападеметре, Скарини и Кохлер препоручују пет педагошких принципа ове методе учења који утичу на избор методологије, материјала, оцењивања, обликовања и планирања наставе и наставног програма:

1. Активна изградња (енгл. *active construction*) – помаже студентима да усвоје знања о матичној култури и о циљној групи; учење укључује активну изградњу знања у оквиру социокултурног контекста; подразумева истраживање језика и културе путем активног учешћа; студенти сврсисходно користе језик кроз читав низ задатака којима откривају и стварају значење у додиру са људима, текстовима и технологијом;

2. Повезивање (енгл. *making connections*) – подстиче студенте да поређењем успоставе везу између језика и нове културе; учење се заснива на предходном знању, а путем нових открића студенти повезују ствари и продубљују постојећа знања; укључује упоређивање постојећег знања о језику и култури са новим сазнањима; студенти развијају средства за преиспитивање иницијалних концепција, самотрансформацију (идентитет) и надоградњу знања;

3. Рефлексија (енгл. *reflection*) – уједно је и кључни педагошки принцип, јер пружа могућност студентима да разумеју културолошке разлике у процесу комуникације и пронађу адекватне одговоре и решења за различите ситуације које могу довести до неспоразума у комуникацији; учење укључује изградњу свести о процесима размишљања, сазнања и учење путем рефлексије; студенти развијају способности да рефлектују разлике и начине да мењају понашање и преиспитују стереотипе;

4. Друштвена интеракција (енгл. *social interaction*) – омогућава студентима да разумеју културолошке разлике у процесу комуникације и пронађу адекватне одговоре и решења за различите ситуације које могу довести до неспоразума у комуникацији;

5. Одговорност (енгл. *responsibility*) – педагошки принцип који се користи у настави како би се студенти подучавали да и поред властите културе и матерњег језика морају поштовати и друге језике, културе, као и људе који долазе из других култура (Лидикот и др. 2003; Бакић Мирић 2022: 102).

ОДАБИР УЏБЕНИКА

Културолошки садржај уџбеника који се користи у настави требало би да буде заступљен подједнако колико и језички. Ваљало би да уџбеници представљају мост који повезује изворну културу са циљном културом (у овом случају са културом енглеског говорног подручја). У вези с тим, Лидикот и Скарвино (2013: 63) сматрају да би при селекцији уџбеника наставници требало да узму у обзир чињеницу да културолошки садржај у уџбеницима директно доприноси унапређењу комуникације између култура, да је уско повезан са језиком, те да помаже у развоју релевантних стратегија учења и вештине запажања, поређења и рефлектовања. Међутим, упркос јасној потреби да уџбеници страног језика, као главно средство инструкције, подједнако заступају језички и културни садржај (изворну културу и циљне културе, односно културе енглеског говорног подручја), то најчешће није случај. Уочљиво је да се културни садржај заступљен у уџбеницима махом црпи из неколико специфичних култура и земаља у којима је енглески први језик, док изворне културе студената који уче енглески готово уопште нису заступљене. Ово може отежати разумевање интеркултуралне комуникације, јер да би студент разумео циљну културу, прво мора да разуме изворну културу. Дакле, језички и културни садржај уџбеника мора бити прилагођен специфичним потребама ученика како би потпомогао успешну примену интеркултуралног приступа настави језика. Међутим, и то не мора да буде препрека. Како наводе Бакић Мирић, Јеврић и Ратковић Стевовић (2023: 101), наставници могу користити и традиционалне уџбенике. Потребно је само осмислити активности које би омогућиле студентима да разумеју невидљиве аспекте културе енглеског говорног подручја како би могли да ураде упоредну анализу изворне културе са културама ових земаља, са посебним освртом на стереотипе и предрасуде (уколико их има) о Американцима или Британцима које често можемо чути и који могу послужити наставницима као основа за дискусију (Исто). Такође, додатне вежбе и активности могу се преузети из других извора.¹ Материјали који се могу користити за разне активности су аутентични текстови и видео-материјали (на пример, чланци из новина и часописа, фотографије, карикатуре и кратки видео-записи), као и Мудл (енгл. *Moodle*), форуми, поткасти и апликације (Ричард, Роџерс 2014: 35).

¹ Књига *Introducing Teaching Language and Intercultural Communication* Џејн Џексон може бити добар избор за наставу јер, између осталог, обилује практичним примерима. Детаљније видети у: Jackson 2020.

ОЦЕЊИВАЊЕ

Оцењивање оствареног напретка у разумевању интеркултуралне комуникације није нимало лак задатак јер се напредак у њеном усвајању не може оценити стандардизованим тестовима. Стога Бајрам (1997: 87) предлаже оцењивање следеће четири димензије развоја интеркултуралне комуникативне компетенције у настави енглеског језика:

1. Знање о друштвеним групама, њиховим производима, пракси у култури ученика и култури говорника језика који се усваја и о општим процесима друштвене и индивидуалне интеракције;

2. Ставови се односе на радозналост и отвореност, спремност да се одбаце неверице у вези са другим културама и веровање у искључиво сопствену културу;

3. Вештине тумачења и повезивања представљају способност тумачења дешавања у другим културама, те уочавање повезаности са дешавањима у сопственој култури;

4. Културна критичка свест представља способност критичке процене на основу експлицитних критеријума, перспективе и праксе у сопственој и другим културама и земљама.

Један од разлога заступања оваквог начина оцењивања јесте и то што се настава енглеског језика све чешће одвија у институцијама које настоје да издају дипломе које ће бити признате и у другим земљама и које би, у складу са тиме, морале пружити гаранцију о не само језичким већ и интеркултуралним способностима студената. Ипак, оцењивање културне димензије знања у настави енглеског језика и даље остаје један од запостављених сегмената.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ

Како наводе Корбет (2003), Крозет и Лидикот (2000) и многи други аутори, за интегрисање интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика користе се аудио-лингвалне (примена механичких техника памћења и понављања) и аудио-визуелне методе (коришћење визуелних средстава за стимулацију). Такође, развој интеркултуралне компетенције може се остварити и директном методом, која промовише активно учешће студената у конверзацији на енглеском језику.

Поред наведених, предлаже се коришћење комуникативне методе, која наглашава сврсисходну интеракцију путем језика. Ефикасно учење у настави енглеског језика подстиче и метода физичког одговора (енгл. *Total Physical Response / TPR*), захтевајући физички одговор (покрет тела) на вер-

бални задатак. Она се може користити и за интегрисање интеркултуралног приступа у наставу језика. Интеркултурални приступ подразумева и коришћење учења заснованог на пројектима (енгл. *Project-Based Learning*), учења заснованог на задатку (енгл. *Task-Based Learning*), учења заснованог на истраживачком раду (енгл. *Research-Based Learning*), учења уз сарадњу (енгл. *Collaboration Learning*) и искуственог учења (енгл. *Experiential Learning*). Све ове методе заједно представљају модел интегрисане наставе. Што се техника тиче, оне могу да укључују групни рад, глуму, играње улога, предвиђање, уочавање, игре (као што су културна асимилација, културна капсула или културно острво, потрага за благом, преформулисање приче и вођење личних дневника).

ПЛАН ЧАСОВА

У овом делу рада приказана су четири плана часова прилагођена настави енглеског језика која интегрише интеркултурални приступ. Часови су спроведени као део истраживања у оквиру докторске дисертације *Улога интеркултуралне комуникације у настави енглеског језика: анализа употребе студентима струковних студија*. Циљ нам је био да стекнемо са знања о томе да ли су студенти променили свој став о потреби да се учења о култури (британској или америчкој) укључе у наставу енглеског језика након праћења наставе која интегрише интеркултурални приступ. Предложене активности, поред развијања лингвистичких вештина, усмерене су ка промовисању различитости култура, превазилажењу разлика, дискриминације било које врсте, стереотипа и предрасуда, развоју критичког начина размишљања, унапређивању способности решавања проблема и учењу толеранције. Бакић Мирић, Јеврић и Ратковић Стевовић препоручују да се интеркултурални приступ подучавања и учења енглеског језика одвија у четири фазе (2023: 102). Све фазе требало би да укључују различите интеркултуралне активности, тимски рад, дискусије, питања и дебате. Цео курс би, према препоруци ауторки, требало да укупно садржи 30 часова (Исто).

У наставку рада биће приказана четири плана часова енглеског језика са интеркултуралним приступом.

План часа 1: Упознавање са америчком и/или британском културом и представљање изворне културе

Тип активности: Power Point презентација или презентација на постеру, дискусија, анализа поеме

Техника: културна капсула

Циљ: вежбање говора, обogaћивање вокабулара, развој социокултурних знања

Наставна метода: интеркултурални приступ подучавању енглеског језика у комбинацији са комуниктивном методом

Материјал: постери, стикери, припремни материјал који је инструктор поделио на часу

Величина групе: 15+ студената прве године студија

Први час: 90 минута

Студенти најпре спонтано излажу идеје и асоцијације у вези са божићним празницима помоћу брејнсторминг (енгл. *brainstorming*) активности.

Задатак 1: Једној групи студената је унапред задато да направе Power point презентацију или обичну презентацију на постеру о традицији, обичајима прослављања божићних и новогодишњих празника и начинима даривања у својој земљи (Божић Бата, сечење и уношење бадњака, полазник; објаснити разлог спровођења ових обичаја, зашто се прави чесница и слично). Другој групи студената дато је да презентују начин прослављања божићних и новогодишњих празника у Великој Британији или Америци (обухватајући обичаје даривања ситница, божићну чарapu у коју се стављају поклони, божићни пудинг, божићни говор краљице, божићне песме итд.). Од студената се очекује да путем ове активности усвоје комплетну терминологију у вези са овим празницима и тако прошире вокабулар.

Други час: 90 минута

Задатак 1: Дискусија о сличностима и разликама прослављања божићних и новогодишњих празника у предходно представљеним упоредним културама. Студенти уочавају разлике и сличности у обичајима сопствене културе и културе чији језик уче.

Трећи час: 90 минута

Задатак 1: Читање и анализа поеме „Ћурке које причају” (енгл. “Talking Turkeys” by Benjamin Zephaniah)

Задатак 2: Поређење са српском традицијом. Анализирати пандан овом обичају у српској традицији.

Задатак 3: Писање есеја или поеме на тему „Прасићи који причају”

План часа 2: Превазилажење разлика кроз активности у склопу лекција под називом „Сви исти, сви различити”

Тип активности: читање, дискусија, глума

Техника: културна асимилација

Помоћу технике културне асимилације (посредством материјала за читање) студентима је представљена ситуација која се у различитим културама може протумачити на различите начине. На пример, може се представити однос према особи са неком врстом инвалидитета, као што је могућност запошљавања слепог особе у Великој Британији, Америци и нашој земљи.

Циљ: Вежбање читања. Вежбање писања. Превазилажење разлика/дискриминације особа са инвалидитетом. Проналажење решења за потенцијално проблематичну ситуацију која може водити ка дискриминацији особа са инвалидитетом.

Наставна метода: интеркултурални приступ подучавању енглеског језика

Материјал: материјал за читање, материјал за писање есеја

Величина групе: 15+ студената прве године студија

Први час: 90 минута

Задатак 1: Читање текста о запошљавању слепе особе у Великој Британији / Америци. Гледање и слушање видео-презентације на ову тему. Дискусија о односу према особи са инвалидитетом у Србији и у Великој Британији / Америци.

Други час: 90 минута

Задатак 2: Глума. Студентима је стављен повез око очију и од њих се захтева да уз повез обаве одређени задатак. Затим следи дискусија и одговор на питања са каквим потешкоћама су се сусрели и какво решење предлажу.

Задатак 3: Домаћи задатак. Есеј (питање). Писање есеја на тему „Сви исти, сви једнаки – однос према особама са инвалидитетом”.

Трећи час: 90 минута

Задатак 4: Писање жалбе у пару. Студентима је подељен текст који описује проблематичан однос према особи са инвалидитетом. Студенти читају и анализирају текст. Затим наставник даје упутства, правила, пример и инструкције како написати жалбу о нпр. условима на радном месту због поседовања одређене врсте инвалидитета. Студенти за домаћи задатак пишу жалбу.

План часа 3: Усвајање прихватљивог вербалног и невербалног понашања у интеракцији са људима из различитих култура

Тип активности: читање, дискусија

Техника: Студенти стичу знања о различитим културама. На пример, прихватљиво понашање, поштовање личног простора, очекивана дистанца у разговору са другим особама, невербална комуникација и гестикулација приликом поздрављања очекивано ће бити другачији у различитим културама. Приликом ове активности студентима ће бити представљен начин понашања прихватљив у култури земље чији језик уче.

Циљ: Развој социкултурних знања. Усвајање вербалних и невербалних кодова који се сматрају прихватљивим у различитим културама. Учење студената да уважавају различитости, али и да гаје однос поштовања према својој култури у вербалној и невербалној комуникацији, те да проналазе решења за потенцијално конфликтне ситуације.

Наставна метода: интеркултурални приступ подучавању енглеског језика у комбинацији са ТПР методом

Материјал: припремни материјал који је инструктор поделио на часу, видео-презентација, материјал за читање

Величина групе: 15+ студената прве године студија

Први час (90 минута): Наставник објашњава основна правила за разумевање невербалне комуникације, укључујући невербалне кодове и њихов утицај на интеркултуралну комуникацију.

Вежбање 1. Студенти гледају видео-презентацију, постере и фотографије о начину руковања и држању дистанце у разговору у различитим културама. Од студената се тражи да идентификују сличности и разлике у невербалним кодовима различитих култура.

Вежбање 2. Писање и глума, рад у пару. Од студената се очекује да напишу дијалог за потенцијално непријатну ситуацију која се може догодити услед неправилног тумачења невербалних кодова, а да затим кроз глуму представе написани текст.

Вежбање 3. Од студената се тражи да на задату вербалну команду одреагују невербалним жестом коришћењем ТПР методе.

План часа 4: Мултикултурални часови кувања

Концепт: развијање друштвених и језичких вештина у склопу серије часова под називом „Мултикултурални час кувања”

Циљ: проширење вокабулара (називи намирница, називи за јела), изградња друштвених вештина кувања, стицање знања о различитим кухињама и храни у културама чији језик студенти уче, стицање социолингвистичких и прагматичких знања, учење како да дајемо и следимо инструкције за припрему различитих јела, развој умећа проналажења и коришћења различитих ресурса, развој способности решавања проблема.

Наставна метода: интеркултурални приступ подучавању енглеског језика у комбинацији са учењем заснованом на пројекту (енгл. *Project Based Learning*)

Материјал: припремни материјал који је инструктор поделио на часу

Величина групе: 15+ студената прве године студија

Вежбање 1. Од студената се тражи да направе Power Point презентацију или колаж најчешће коришћених намирница и припреманих јела из сопствене културе и културе земље чији језик усвајају.

Вежбање 2. Дискутује се о сличностима и разликама најчешће употребљаваних намирница и спремених јела.

Вежбање 3. Од студената (подељених у две групе) тражи се да опишу како изгледа главни оброк у њиховој култури, односно у култури земље чији језик усвајају. На пример, главни оброк у нашој земљи ће највероватније бити ручак који се састоји од предјела (супа) и главног јела, док ће главни оброк у Великој Британији / Америци вероватно бити вечера која се састоји од главног јела и десерта. Студенти затим разматрају предности и мане навика у обједовању у свакој од култура.

Вежбање 4. Студенти у паровима дају рецепт за припрему јела.

Вежбање 5. Поручивање хране у ресторану. Студенти у паровима симулирају разговор поручивања хране у нашој земљи, односно у Великој Британији / Америци.

Важно је напоменути да се план часа може мењати сходно познавању језика и према интересовањима студената и да може бити лакши или тежи, те укључити дубље проучавање културе (које обухвата популарну културу и сагледавање тога како она утиче на развијање стереотипа и предрасуда у интеркултуралној комуникацији), затим културолошке обрасце и матрице, те културолошки империјализам, културолошку интелигенцију итд.

ЗАКЉУЧАК

Чињеница је да је настава енглеског језика данас под сталним притиском да модернизује методе извођења наставе. Интеркултурални приступ у настави енглеског језика једна је од таквих метода јер подучава студенте да

разумеју разлике које се могу јавити у комуникацији. Она развија вештине, ставове и свест о различитим вредностима, веровањима и погледима на свет у културама енглеског говорног подручја, у исто време побољшавајући језичку компетенцију и вештине, али и, што је најважније, упознавање сопствене културе.

Потребно је нагласити да савршен модел за успешно подучавање и учење интеркултуралне компетенције не постоји, као што не постоји ни потпуна дефиниција тога шта заправо укључује интеркултурални приступ у настави енглеског језика, као и да ли је могуће објективно оцењивати знање студената по завршеном курсу. И поред тога, ауторке овог рада сматрају да ће у скорој будућности настава енглеског језика ипак морати да, поред стицања лингвистичких знања, обухвата подучавање о култури, као и да је примена интеркултуралног приступа у настави језика предуслов за едуковање нових генерација.

Напошетку, било би погрешно превидети или занемарити вишеструке користи интегрисања интеркултуралног приступа у наставу енглеског језика, које се огледају у стварању толерантних интерлокутора, спремних да прихвате различитости, покажу поштовање према припадницима других култура, превазиђу предрасуде, стереотипе и етноцентричне ставове и самим тим остваре успешну интеркултуралну комуникацију.

ЛИТЕРАТУРА

Alkarni (2022): A. M. Alqarni, Hofstede's cultural dimensions in relation to learning behaviours and learning styles: A critical analysis of studies under different cultural and language learning environment, *Journal of language and linguistic studies*, 18(1), 721–739.

Bakić Mirić, Jevrić, Ratković Stevović (2023): N. Bakić Mirić, T. Jevrić, J. Ratković Stevović, Interkulturalni pristup u podučavanju engleskog jezika: prednosti i izazovi, *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, LIII(2), 97–112. Preuzeto 5. 12. 2024. sa <https://doi.org/10.5937/zrffp53-33921>.

Bakić Mirić (2022): N. Bakić Mirić, From Second Language Learners to Intercultural Citizens: Intercultural Competence in the English Language Classroom, In: J. Toyota, I. Richards, B. Kovačević (Eds.), *Second Language Learning and Cultural Acquisition: New Perspectives*, Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 80–91.

Bruks (1960): N. Brooks, *Language and language learning: Theory and practice*, New York: Harcourt, Brace and Company.

Bugarski (2002): R. Bugarski, *Jezik i kultura*, Beograd: Biblioteka XX vek.

Bajram (1997): M. Byram, *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*, Revisited, Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

Bajram (2020): M. Byram, *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*, Revisited, Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

Korbet (2003): J. Corbett, *An Intercultural Approach to English Language Teaching*, Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

Krozet (1996): C. Crozet, Teaching Verbal Interaction and Culture in the Language Classroom, *Australian Review of Applied Linguistics*, 19(2), 37–58.

Krozet, Lidikot (2000): C. Crozet, A. J. Liddicoat, Teaching Culture as an Integrated part of Language: Implications for the Aims, Approaches and Pedagogies of Language Teaching, In: A. J. Liddicoat, C. Crozet (Eds.), *Teaching Languages, Teaching Cultures*, Melbourne: Language Australia, 1–18.

Hofšted (2011): G. Hofstede, Dimenzionalizing Cultures: the Hofstede Model in Context, *Online Reading in Psychology and Culture*, 2(1), 1–26.

Džekson (2020): J. Jackson, *Introducing Teaching Language and Intercultural Communication*, London – New York: Routledge.

Kramš (1999): C. Kramsch, *Language and Culture (Oxford Introduction to Language Study)*, Oxford: Oxford University Press.

Lidikot, Skarvino (2013): A. J. Liddicoat, A. Scarvino, *Intercultural Teaching and Learning*, Chichester: Wiley-Blackwell.

Lidikot, Papademetre, Skarino, Kohler (2003): A. J. Liddicoat, L. Papademetre, L. Scarino, M. Kohler, *Intercultural Language Learning*, Canberra: DEST.

Pek (1998): D. Peck, *Teaching culture: beyond language*, Yale: New Haven Teachers Institute Press.

Ričards, Rodžers (2014): J. K. Richards, T. S. Rodgers, *Approaches and Methods in Language Teaching*, Cambridge: Cambridge University Press.

Samovar, Porter, MekDanijel, Roj (2017): L. A. Samovar, R. E. Porter, E. R. McDaniel, C. S. Roy, *Communication Between Cultures*, Boston: Cengage Learning.

Vilimonović, Bakić Mirić (2024): J. Vilimonović, N. Bakić Mirić, Uticaj stereotipa na interkulturnu komunikaciju, *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, LIV(1), 105–118. Preuzeto 5. 12. 2024. sa <https://doi.org/10.5937/zrffp54-48293>.

Jovana G. Vilimonović

Kosovo and Metohija Academy of Applied Studies

Leposavić – Department in Zvečan

General Subjects Department

Nataša M. Bakić Mirić

University of Priština in Kosovska Mitrovica

Faculty of Philosophy

Department of English language and literature

INTERCULTURAL APPROACH TO ENGLISH LANGUAGE TEACHING AT THE TERTIARY LEVEL: EXAMPLES FROM PRACTICE

Summary: In today's multicultural world, intercultural communicative competence has become one of the most important competences on which the success of intercultural communication or communication between people of a different cultural background de-

pend on. As a result, English language teaching can no longer be reduced to only teaching linguistic skills without considering the vital component of language – culture. As a result, a new method of teaching English, which is equally focused on both language and culture, has emerged. However, teaching English with an intercultural approach has proven to be rather difficult in practice and can represent a difficult task for English language teachers. Hence, this paper analyzed the basic principles of an intercultural approach to English language teaching at the tertiary level, concrete steps of how to apply this method in practice as well as specific lesson plans with an aim to help those English language teachers who are interested to apply this method in their class.

Keywords: English language teaching, intercultural communication, intercultural approach, teachers.